

**Raport ze śródkresowej ewaluacji
oraz monitoringu realizacji w 2023 roku
Strategii rozwiązywania problemów społecznych
w Gminie Lubawa na lata 2021-2027**

Fijewo 2024

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Uwarunkowania zewnętrzne wdrażania Strategii.....	4
2. Ogólna charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie	5
3. Misja i priorytety strategii, zrealizowane działania, osiągnięte wskaźniki.....	7
Priorytet 1. Wzmacnianie zaradności i aktywności mieszkańców	8
Priorytet 2. Wspieranie rodzin z dziećmi w wypełnianiu podstawowych funkcji.....	9
Priorytet 3. Włączenie społeczne osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych i ich rodzin	11
Priorytet 4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym i zmniejszanie ich skali	13
Priorytet 5. Budowanie świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej	15
Priorytet 6. Rozwój gminnego systemu polityki społecznej.....	17
4. Wyniki śródkresowej ewaluacji Strategii	19
5. Podsumowanie raportu: wnioski i rekomendacje	24

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021-2027 została przyjęta Uchwałą Nr XXI/144/21 Rady Gminy Lubawa z dnia 30 marca 2021 roku. Dokument ten stanowi wyraz lokalnej polityki społecznej zmierzającej do poprawiania standardów życia wszystkich mieszkańców wspólnoty samorządowej.

Monitoring realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021-2027* prowadzony jest corocznie – za każdy zakończony rok kalendarzowy. Zebrane dane są opracowywane w formie raportu z monitoringu Strategii, który powinien zawierać w szczególności:

- ✓ opis uwarunkowań i przebieg procesu monitorowania strategii;
- ✓ ocenę wpływu uwarunkowań zewnętrznych, np. zmian prawa, procesów ekonomicznych czy zjawisk społeczno-kulturowych, na aktualność założeń strategii;
- ✓ ogólną charakterystykę bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej w gminie;
- ✓ prezentację obszarów i celów Strategii, zrealizowanych wskaźników wdrażania, a także opis zrealizowanych działań pod względem jakościowym i ilościowym;
- ✓ wnioski i rekomendacje.

Dodatkowo, by sprawdzić, czy w realizowanych działaniach potrzebne są jakieś zmiany, które ułatwią osiągnąć zaplanowane cele, niezbędna jest ewaluacja Strategii. W myśl zapisów dokumentu pierwsza – śródkresowa ewaluacja zaplanowana została po 3 latach realizacji Strategii, kolejna zaś w ostatnim roku jej wdrażania.

Niniejszy Raport prezentuje wyniki zarówno monitoringu jak i ewaluacji śródkresowej przeprowadzonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa - głównego realizatora Strategii. Opracowanie raportu opierało się na pracach typu *desk research*, w ramach których szczegółowej analizie poddane zostały bazy danych statystycznych, a także raporty i sprawozdania podmiotów realizujących na terenie gminy zadania z zakresu polityki społecznej. Zasadniczymi źródłami informacji były: dane Głównego Urzędu Statystycznego, w szczególności baza Banku Danych Lokalnych, Raport o stanie gminy, Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdanie z działalności OPS, GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego, Sprawozdania z realizacji programu współpracy Gminy Lubawa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, karty monitoringu i dane pozyskane od instytucji publicznych/NGO, a także informacje dostępne na stronach internetowych. W badaniu ewaluacyjnym wykorzystano również badanie ankietowe, skierowane głównie do realizatorów Strategii, ale też mieszkańców gminy - ankietą udostępnioną w wersji online. Wyniki badania zostały zawarte w niniejszym Raporcie.

1. Uwarunkowania zewnętrzne wdrażania Strategii

W kontekście realizacji Strategii istotne jest ujęcie Gminy Lubawa jako jednego z elementów społeczno-gospodarczego systemu Polski. Wpływ na sytuację w gminie mają w związku z tym zjawiska oraz wydarzenia dziejące się w innych częściach kraju (zwłaszcza decyzje zapadające w polskim rządzie i parlamencie) oraz poza jego granicami. W tym kontekście jedną z głównych ról władz gminy staje się sprawne i efektywne zarządzanie rozumiane jako optymalne kreowanie i wykorzystywanie zasobów (np. przestrzennych, przyrodniczych, ludzkich, finansowych) oraz procesów rozwojowych do osiągnięcia zamierzonego celu, jakim jest poprawa warunków życia ludności w istniejących ramowych warunkach działania, tkwiących zarówno wewnątrz gminy (jej silne i słabe strony), jak i w otoczeniu (szanse i zagrożenia).

Gmina Lubawa, podobnie jak inne samorządy w Polsce, staje przed koniecznością mierzenia się z wyzwaniami, wynikającymi z zewnętrznej sytuacji społeczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych, takich jak starzenie się społeczeństwa i migracje ludzi młodych oraz z niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych.

Należy wskazać, że istotny wpływ ma także trwająca wojna w Ukrainie. Efekty ekonomiczne konfliktu za wschodnią granicą w postaci rosnącej inflacji czy wzrostu cen wpłynęły również negatywnie na stan gospodarstw domowych w gminie, w związku z czym wymagały one większego wsparcia. Wszystko to miało wpływ na ilość, jakość i rodzaj działań realizowanych w ramach wdrażania Strategii w 2023 roku.

2. Ogólna charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie

Niniejszy rozdział raportu opracowano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki kontekstowe, dobrane tak, by można było za ich pomocą opisać sytuację społeczno-gospodarczą Gminy Lubawa w kontekście celu głównego Strategii. Zaprezentowane niżej wskaźniki można też określić mianem wskaźników „oddziaływania”, ponieważ pokazują efekty działań realizowanych w ramach gminnej polityki społecznej, jak również wpływ decyzji, programów czy inicjatyw podejmowanych na szczeblu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Lp.	Nazwa wskaźnika	2023
1.	Liczba ludności gminy wg faktycznego miejsca zamieszkania	10 654
2.	Odsetek (w %) w ogóle ludności gminy: - osób w wieku przedprodukcyjnym - osób w wieku produkcyjnym - osób w wieku poprodukcyjnym	22,10% 60,54% 17,36%
3.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	79
4.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	29
5.	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych, w tym - kobiety - mężczyźni	122 73 49
6.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym	1,89%
7.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy (dane GUS)	735
8.	Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności gminy (wskaźnik GUS)	707
9.	Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości: (dane GUS) - 0-9 pracowników - 10-49 pracowników - 50-249 pracowników - 249 i więcej pracowników	712 18 5 -
10.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej: - liczba rodzin - liczba osób w rodzinach	203 450
11.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców (w %)	4,22 %

Opis sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy

Według danych Urzędu Gminy Lubawa (stan na 31.12.2023r.) gminę zamieszkiwały 10.654 osoby. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 6.450 osób (60,54% ogółu), następnie mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym – 2.354 osoby (22,10% ogółu) i poprodukcyjnym – 1.850 osób (17,36% ogółu). Podobnie jak w całym kraju, także w gminie Lubawa zauważalne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Na przestrzeni ostatnich lat obserwować można zwiększenie liczby osób w starszym wieku i ich udziału w ogólnej liczbie ludności (2018r.-15,4%, 2019r.- 15,7%, 2020r.- 15,9%, 2021r.- 16,3%, 2022r. – 16,8%, 2023r. – 17,36%) przy jednoczesnym spadku udziału dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności

(2018r.- 22,64%, 2019r.-22,42%, 2020r.- 22,20%, 2021r.- 22,23%, 2022r. – 22,23%, 2023r.- 22,10%). Największa liczba osób zamieszkuje miejscowości: Rożental (950 osób; 8,92% wszystkich mieszkańców), Kazanice (669 osób; 6,28%) i Byszwałd (651 osób; 6,11%).

Analiza struktury wiekowej mieszkańców wskazuje na to, że liczba osób w poprodukcyjnym okresie życia (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej) w poszczególnych miejscowościach (wyłączając Gajówkę i Raczek, gdzie liczba wynosi 0) waha się od 6 do 174, przy czym w 10 wsiach mieszka po mniej niż 20 osób w wieku poprodukcyjnym, a w 5 miejscowościach zamieszkuje od 20 do 40 seniorów. Dość zróżnicowana sytuacja jest także w przypadku dzieci i młodzieży. W 6 miejscowościach mieszka mniej niż 20 dzieci, natomiast w 11 miejscowościach zamieszkuje od 20 do 40 dzieci. Najwięcej seniorów (174 osoby) oraz osób do 18 roku życia (204 osoby) zamieszkuje Rożental. Największy zaś odsetek osób w wieku emerytalnym w lokalnej społeczności występuje w miejscowości Losy (30%), a odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w Raczku (36,4%).

Według danych z Raportu o stanie Gminy Lubawa za 2023r., gmina odznacza się niezmiennie wysokim poziomem rozwoju ekonomicznego i niskim bezrobociem (zaledwie 1,89% mieszkańców w wieku produkcyjnym- 122 osoby). Jedną z kluczowych gałęzi lokalnej gospodarki nadal jest działalność rolnicza (łączna liczba gospodarstw rolnych wynosi 1.558), w tym głównie hodowla trzody chlewnej, uprawa zbóż i sadownictwo. Od kilku lat obserwowany jest proces dezagrarnizacji, w wyniku którego charakter gminy zmienia się z typowo rolniczego w kierunku przemysłowo - rolniczego. W gminie następuje dynamiczny rozwój przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze przemysłu i przetwórstwa przemysłowego. Zgodnie z danymi GUS (Bank Danych Lokalnych) liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy w 2023r. wynosiła 735 i były to w przeważającej większości (97% ogółu) podmioty zatrudniające do 9 osób.

Zgodnie z danymi Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa w 2023r. system pomocy społecznej objął wsparciem 4,22% mieszkańców gminy (203 rodziny, w których przebywało 450 osób). Głównymi powodami przyznawania świadczeń były: niepełnosprawność (79 rodzin) oraz długotrwała i ciężka choroba (72 rodziny). Pracą socjalną natomiast zostało objętych 235 rodzin (529 osób w rodzinach), w tym wyłącznie pracą socjalną 64 rodziny (146 osób w rodzinach). Praca świadczona była m.in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów/institucji, poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego.

3. Misja i priorytety strategii, zrealizowane działania, osiągnięte wskaźniki

Misja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021-2027* brzmi:

Poprawa warunków i jakości funkcjonowania mieszkańców Gminy Lubawa w wymiarze indywidualnym, rodzinnym i społecznym.

Zostanie ona zrealizowana dzięki realizacji celów strategicznych i operacyjnych przypisanych do określonych priorytetów. Są to następujące priorytety:

- Priorytet 1. Wzmacnianie zaradności i aktywności mieszkańców
- Priorytet 2. Wspieranie rodzin z dziećmi w wypełnianiu podstawowych funkcji
- Priorytet 3. Włączenie społeczne osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych i ich rodzin
- Priorytet 4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym i zmniejszanie ich skali
- Priorytet 5. Budowanie świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej
- Priorytet 6. Rozwój gminnego systemu polityki społecznej

W kolejnej części raportu zaprezentowano wskaźniki zrealizowanych działań oraz osiągniętych rezultatów Strategii w 2023 roku w podziale na priorytety, ze wskazaniem celów strategicznych i przyporządkowanych im celów operacyjnych.

Priorytet 1. Wzmacnianie zaradności i aktywności mieszkańców

Cel strategiczny: 1. Wspieranie mieszkańców w nabywaniu i pomnażaniu kompetencji społecznych i zawodowych, sprzyjających prowadzeniu aktywnego, produktywnego życia.

Cele operacyjne:

1.1.	Wdrażanie instrumentów i usług rynku pracy oraz programów reintegracji społeczno-zawodowej.
1.2.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym dostępu do podstawowych dóbr i usług społecznych.
1.3.	Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych sprzyjających inkluzji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Nazwa wskaźnika:		2023
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu: - ubóstwa - bezrobocia - bezdomności - trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, - klęsk żywiołowych i ekologicznych	30 47 2 4 -
	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tytułu: - ubóstwa - bezrobocia - bezdomności - trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, - klęsk żywiołowych i ekologicznych	55 92 3 4 -
2.	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy: - kobiety - osoby z niepełnosprawnościami - długotrwale bezrobotni - bezrobotni do 30 roku życia - bezrobotni powyżej 50 roku życia	73 10 30 51 26
	Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy wzięli udział w różnych formach aktywizacji zawodowej	72
	Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy podjęli pracę niesubsydowaną	165
	Liczba osób otrzymujących świadczenia: - pieniężne - niepieniężne z pomocy społecznej, w tym: - schronienie - posiłek	158 143 2 104
	Liczba mieszkań wspomaganych/chronionych w gminie	-

7.	Liczba mieszkań komunalnych Liczba mieszkań (lokali) socjalnych	10 9
8.	Liczba kontraktów socjalnych zawartych w ciągu roku Liczba kontraktów socjalnych zrealizowanych w ciągu roku	- 1

Opis realizowanych działań:

- Aktywizacja osób bezrobotnych w ramach działalności Urzędu Pracy poprzez skierowania do prac interwencyjnych (16 osób), szkolenia zawodowe bezrobotnych (18 osób), udzielanie dotacji dla pracodawców na zatrudnienie w ramach doposażenia stanowiska pracy (13 zatrudnionych), udzielanie dotacji dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej (12 osób), organizację staży zawodowych (7 osób), współfinansowanie prac społecznie – użytecznych organizowanych przez OPS Gminy Lubawa, do których skierowane zostały osoby bezrobotne, korzystające z pomocy społecznej (6 osoby).
- Organizacja I Gminnego Festynu Edukacyjno- Zawodowawczego dla ósmoklasistów ze szkół podstawowych z terenu Gminy Wiejskiej Lubawa (23.03.2023r. w SP Tuszewo).
- Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przez OPS Gminy Lubawa.
- Organizacja przez OPS Gminy Lubawa we współpracy z Bankiem Żywności w Olsztynie 2 zbiórek żywności (Wielkanocna i Świąteczna Zbiórka Żywności).
- Realizacja przez OPS Gminy Lubawa pracy socjalnej, w tym także w oparciu o kontrakt socjalny.

Priorytet 2. Wspieranie rodzin z dziećmi w wypełnianiu podstawowych funkcji

Cel strategiczny: 2. Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi, w tym w szczególności rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne:

2.1.	Zwiększenie dostępności różnorodnych usług społecznych świadczonych na rzecz rodzin z dziećmi (bez względu na ich status materialny).
2.2.	Rozbudowa lokalnego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających problemów w codziennym funkcjonowaniu.
2.3.	Zapewnienie warunków do aktywizacji i integracji rodzin oraz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.

Nazwa wskaźnika:		2023
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu: - bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - potrzeby ochrony macierzyństwa	21 37

	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tytułu: - bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - potrzeby ochrony macierzyństwa	77 181
2.	Liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów, wykładów i innych działań służących edukacji rodzicielskiej	109
3.	Liczba wydarzeń lokalnych promujących wartość i rolę rodziny oraz sprzyjających integracji rodzin i pomnażaniu kontaktów społecznych.	53
4.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną Liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	235 529
5.	Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny Liczba osób w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny	11 46
6.	Liczba przeprowadzonych konsultacji i porad specjalistycznych dla rodzin	344
7.	Liczba placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie gminy Liczba dzieci i młodzieży uczęszczającej do PWD	7* 126
8.	Liczba dzieci ogółem przebywających w pieczy zastępczej	23
9.	Liczba dzieci i młodzieży uczęszczającej na zajęcia pozalekcyjne oraz uczestniczącej w pozaszkolnych formach zajęć.	656
10.	Liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie dbania o zdrowie dziecka.	22

*W strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje 9 placówek, jednak w 2023r. działalność 2 była zawieszona.

Opis realizowanych działań:

- Prowadzenie przez OPS Gminy Lubawa placówek wsparcia dziennego (w miejscowościach Mortęgi, Prątnica, Rakowice, Rożental, Samplawa, Szczepankowo, Targowisko Dolne) w połączonych formach opiekuńczej i pracy podwórkowej. Z oferty placówek skorzystało 126 dzieci z terenu gminy.
- Zapewnienie przez OPS Gminy Lubawa wsparcia rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu funkcji socjalno-bytowej oraz opiekuńczo-wychowawczej w postaci:
  - pracy socjalnej (235 rodzin/529 osób w rodzinach).
  - asystentury rodzinnej (11 rodzin/46 osób w rodzinach, w tym: 29 dzieci).
- Prowadzenie przez OPS Gminy Lubawa konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (344 konsultacje/porady) w ramach punktu pomocy rodzinie oraz pracy specjalisty zatrudnionego w OPS Gminy Lubawa w tym: wsparcie psychologiczne (302 konsultacje psychologiczne), poradnictwo prawne (42 porady).
- Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej przez OPS Gminy Lubawa rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (21 rodzin/77 osób w rodzinach) i potrzeby ochrony macierzyństwa (37 rodzin/181 osób w rodzinach).
- Współfinansowanie przez OPS Gminy Lubawa pobytu dzieci w pieczy zastępczej (23 dzieci), w tym: w rodzinie zastępczej niezawodowej (3 dzieci), rodzinie spokrewnionej (6 dzieci), rodzinie zawodowej (5 dzieci), w placówce opiekuńczo – wychowawczej (9 dzieci).
- Organizacja przez szkoły warsztatów i spotkań (109) grupowych i indywidualnych służących edukacji rodzicielskiej i pomnażaniu kapitału życiowego niezbędnego do poprawnego pełnienia ról rodzinnych (dotyczące m.in. radzenia sobie ze złością, sposobów spędzania czasu z dziećmi, wspólnej nauki poprzez zabawę).

- Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przez szkoły, w tym przedmiotowe koła zainteresowań (m.in. matematyczne, chemiczne, plastyczne), zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, językowe, muzyczne, szachowe, lekkoatletyczne, sportowe, WF z AWF, SKS, chórek, zespół instrumentalny, z których skorzystało 481 dzieci z terenu gminy Lubawa.
- Organizacja przez Gminę Wiejską Lubawa we współpracy z OPS Gminy Lubawa cyklu warsztatów edukacyjno-artystyczno-kulinarnych (plener malarski, warsztaty plastyczno-kreatywne, kuchnia molekularna, warsztaty LEGO, zajęcia kulinarne z KGW) w ramach wydarzenia kulturalno – edukacyjnego pn. Kreatywne Lato w Gminie Lubawa dofinansowanego przez KOWR (175 uczestniczących dzieci z terenu gminy).
- Organizacja przez OPS Gminy Lubawa rekrutacji uczestników kolonii letnich organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie oraz Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (2 wyjazdy/ 12 osób -dzieci i młodzież z rodzin korzystających z pomocy społecznej).
- Organizacja przez OPS Gminy Lubawa (10), szkoły gminne (36) i stowarzyszenia (7) wydarzeń promujących wartość i rolę rodziny oraz sprzyjających integracji rodzin i pomnażaniu kontaktów społecznych, w tym m.in. cykl wydarzeń w ramach Warmińsko – Mazurskich Dni Rodziny, spotkania z okazji Dni Mamy i Taty, Babci i Dziadka, obchody Dnia Dziecka, Pikniki Rodzinne, zabawy choinkowe, spotkania wigilijne, wspólne kolędowanie, bale karnawałowe i inne.
- Realizacja Działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny.
- Promocja i realizacja przez szkoły gminne programów edukacyjnych i profilaktycznych (22 programy) w zakresie dbania o zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka, w tym m.in. „Trzymaj Formę”, „Godzina dla Młodych Główn”, „Apteczka I pomocy emocjonalnej”, „Bieg po zdrowie”, „Biały ząbek”, „Spójrz inaczej”, „Szkolne Przygody Gangu Głodniaków”, „Kubusiowi przyjaciele natury”, „Mamo, Tato wolę wodę”, „Akademia dojrzewania”, „Nie pal przy mnie proszę” i inne.

Priorytet 3. Włączenie społeczne osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych i ich rodzin

Cel strategiczny: 3. Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych oraz rodzin sprawujących opiekę nad osobą zależną (o ograniczonej sprawności i samodzielności).

Cele operacyjne:

3.1.	Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych ułatwiających aktywizację oraz integrację osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
3.2.	Zapewnianie dostępu osób o ograniczonej samodzielności i ich rodzin do wysokiej jakości opieki oraz wsparcia w różnych aspektach funkcjonowania.
3.3.	Rozwój środowiskowych form pomocy osobom przewlekle chorym i niepełnosprawnym, sprzyjających jak najdłuższemu ich pozostawianiu w miejscu zamieszkania.

Nazwa wskaźnika		2023
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu:	
	- niepełnosprawności	79
	- długotrwałej lub ciężkiej choroby	72
	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tytułu:	
- niepełnosprawności	131	
- długotrwałej lub ciężkiej choroby	100	
2.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.	54 39 kobiet 15 mężczyzn
3.	Liczba działających na terenie gminy form opieki i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących	2
	Liczba miejsc	35
	Liczba osób korzystających	39
4.	Liczba osób korzystających ze środowiskowych form pomocy, w tym:	
	- usług opiekuńczych (również specjalistycznych)	48
	- asystenckich	7
	- teleopieki/opieka na odległość „opaski bezpieczeństwa”	35
- opieki wytchnieniowej	4	
5.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć/inicjatyw/wydarzeń skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych, ich rodzin i społeczności lokalnej, służących aktywizacji i integracji w różnych sferach życia; w tym:	
	- liczba inicjatyw międzypokoleniowych	16
	- liczba inicjatyw promujących wolontariat i pomoc sąsiedzką	-
	- liczba programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej	-

Opis realizowanych działań:

- Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej przez OPS Gminy Lubawa rodzinom z powodu niepełnosprawności (79 rodzin/131 osób w rodzinach) i długotrwałej lub ciężkiej choroby (72 rodziny/100 osób w rodzinach). System wsparcia objął pomocą 54 osoby w wieku poprodukcyjnym (39 kobiet i 15 mężczyzn).
- Prowadzenie przez OPS Gminy Lubawa 2 ośrodków wsparcia – Klubów „Senior+” w miejscowości Złotowo (23 uczestników w 2023r.) i Mortęgi (16 osób w 2023r.) dla osób starszych w wieku 60+.
- Rozwój przez OPS Gminy Lubawa środowiskowych form pomocy osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami i chorującym oraz ich rodzinom, w tym:
  - wdrażanie usług opieki na odległość (35 osób za pośrednictwem „opaski bezpieczeństwa” w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” moduł II),
  - asystent osobisty osoby niepełnosprawnej (7 osób z niepełnosprawnością otrzymało pomoc Asystenta w wykonywaniu czynności dnia codziennego, korzystaniu z dóbr kultury, załatwianiu spraw urzędowych).
  - usługi opiekuńcze (48 osób, w tym 13 osób w ramach programu „Opieka 75+”)
  - opieka „wytchnieniowa” (wsparcie otrzymały 4 osoby sprawujące całodobową opiekę nad zamieszkującą we wspólnym gospodarstwie domowym osobą z niepełnosprawnością).

- Wspieranie solidarności międzypokoleniowej, poprzez realizację działań w ramach Programu działań na rzecz osób starszych w Gminie Lubawa na lata 2021 – 2027.
- Wspieranie funkcjonowania Rady Seniorów Gminy Lubawa.
- Organizacja 16 wydarzeń o charakterze międzypokoleniowym:
  - Wiosna z Kołami Gospodyń Wiejskich (17- 20.04.2023r.),
  - Cykl imprez w ramach XXVI Dni Rodziny „Razem tworzymy Rodzinę” (27.05-18.06.2023r.),
  - Piknik Rodzinny w Samplawie (28.05.2023r.),
  - Dekanalno – Gminny Piknik Rodzinny (11.06.2023r.),
  - Uroczystości 103. rocznicy Plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu – w Złotowie (15.06.2023r.) wydarzenie zorganizowane przez gminę Lubawa we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej oraz Szkołą Podstawową w Złotowie,
  - Piknik Rodzinny w Złotowie pod hasłem “Rodzina to świetna drużyna” (17.06.2023r.),
  - Piknik Rodzinny w Rożentalu (24.06.2023r.),
  - Piknik Rodzinny w Gutowie (08.07.2023r.),
  - Dożynki Gminne 2023 w Kazanicach (03.09.2023r.),
  - Piknik Rodzinny „Dzień Pieczonego Ziemniaka” w Złotowie (30.09.2023r.),
  - Dzień Ziemniaka w Szczepankowie (13.10.2023r.),
  - Święto Pieczonego Ziemniaka w Mortęgach (20.10.2023r.),
  - cykl spotkań KGW z seniorami „Danie wspólnych chwil” (edycja 2023r.),
  - Międzypokoleniowe Warsztaty Pierniczkowe – cykl spotkań w PWD (09 – 15.12.2023r.), spotkania warsztatowe uczestników placówek wsparcia dziennego z seniorkami i przedstawicielkami KGW,
  - „Mikołajki z Seniorami” w Klubie „Senior+” w Złotowie (5-6.12.2023r.) - spotkania seniorów z dziećmi z SP Złotowo, mające na celu integrację międzypokoleniową poprzez wspólną aktywność seniorów i dzieci (zajęcia plastyczne),
  - Pierniczkowy Wieczór z Seniorami– wydarzenie zorganizowane w Klubie „Senior+” w Mortęgach (13.12.2023r.), w którym udział wzięli seniorzy oraz dzieci z miejscowości Mortęgi i ich rodzice.
- Aktywizowanie przez OPS Gminy Lubawa społeczności osób starszych poprzez wspieranie działalności klubów seniora i kół gospodyń wiejskich (3 Kluby/48 osób, 14 KGW/363 osoby).

Priorytet 4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym i zmniejszanie ich skali

Cel strategiczny: 4. Minimalizowanie skali oraz negatywnych skutków dysfunkcji społecznych, zwłaszcza uzależnień od substancji psychoaktywnych i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne:

4.1.	Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych, prewencyjnych i terapeutycznych w obszarze dysfunkcji społecznych.
4.2.	Zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym dysfunkcji lub nimi zagrożonym dostępu do bezpośredniego, specjalistycznego wsparcia.
4.3.	Kreowanie lokalnych zasad polityki społecznej służących lepszej diagnostyce i przeciwdziałaniu aktualnym i nowym rodzajom uzależnień.

Nazwa wskaźnika		2023
1.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu - alkoholizmu - narkomanii - przemocy w rodzinie	8 2 1
	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu - alkoholizmu - narkomanii - przemocy w rodzinie	10 3 6
2.	Liczba zrealizowanych programów edukacyjno-profilaktycznych w zakresie uzależnień, przemocy w rodzinie i innych dysfunkcji społecznych	25
3.	Liczba osób korzystających z poradnictwa w ramach Punktu Pomocy Rodzinie	128
	Liczba rodzin Liczba udzielonych porad/konsultacji	- 344
4.	Liczba rozmów motywujących przeprowadzonych przez GKRPA z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin	96
5.	Liczba skierowanych do sądu wniosków o zobowiązanie osoby do podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu	-
6.	Liczba założonych procedur „Niebieskiej Karty”	18
	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	15
7.	Liczba rodzin objętych pomocą GZI w ramach procedury „Niebieskiej Karty” w ciągu roku	30
	Liczba osób w rodzinach	-
8.	Liczba osób uzależnionych, współuzależnionych korzystających z pomocy terapeutycznej.	12
9.	Liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy wzięli udział w programie korekcyjno-edukacyjnym.	1

Opis realizowanych działań:

- Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej przez OPS Gminy Lubawa rodzinom z powodu alkoholizmu (8 rodzin /10 osób w rodzinach) i narkomanii (2 rodziny/3 osoby w rodzinie).
- Realizacja w szkołach podstawowych programów profilaktyczno-edukacyjnych (25) w zakresie przemocy domowej, przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, uzależnień i innych zachowań ryzykownych m.in. „Bezpieczeństwo w Internecie”, „Młodość bez

uzależnień”, „Kampania Przeciwko Przemocy”, „Odpowiedzialność karna nieletnich”, „Stop energetykom”, „Cyberprzemoc”, „Sieciaki – misja bezpieczny Internet” „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, „Interwencja w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dzieci” i inne.

- Realizacja w 7 szkołach podstawowych widowisk profilaktycznych w tym: „Mapa skarbów” /„Zaczarowany eliksir”/„Przestuchanie”/„Na sygnale” sfinansowanych ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w których udział wzięło 891 uczniów.
- Kontynuowanie działania Punktu Pomocy Rodzinie dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie – finansowanie zatrudnienia prawnika, psychologa (2 osoby), pedagoga i terapeuty uzależnień.
- Podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych rozmów motywujących z osobami uzależnionymi oraz z członkami ich rodzin (96 rozmów z 50 osobami).
- Realizacja procedury „Niebieskiej Karty” (30 procedur- 18 wszczętych w 2023r., 12 kontynuowanych z lat poprzednich).
- Realizacja dla wychowawców Placówek Wsparcia Dziennego szkolenia: „Przemoc również – przyczyny jej występowania oraz metody pracy”.

Priorytet 5. Budowanie świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej

Cel strategiczny: 5. Zwiększenie aktywności i integracji lokalnej społeczności wokół działań na rzecz dobra wspólnego.

Cele operacyjne:

5.1.	Wzmacnianie świadomości społecznej, tożsamości lokalnej oraz gotowości mieszkańców do działania na rzecz Gminy Lubawa – Małej Ojczyzny.
5.2.	Inicjowanie oraz wspieranie aktywności liderów, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych w różnych sferach życia społecznego.
5.3.	Kreowanie warunków do rozwoju partycypacji obywatelskiej, szczególnie młodzieży oraz osób starszych.

Nazwa wskaźnika		2023
1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń, imprez i uroczystości o zasięgu sołectkim lub gminnym	45
2.	Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje na realizację zadań publicznych	4
3.	Wartość dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych	487.638,88 zł
4.	Liczba osób, które uczestniczyły w zadaniach realizowanych przez organizacje pozarządowe	Ponad 10.000*

5.	Liczba inicjatyw, szkoleń, warsztatów i innych działań służących budowaniu świadomości i aktywności mieszkańców	10
6.	Liczba konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi	1
	Liczba mieszkańców, którzy wzięli udział w konsultacjach	-
	Liczba organizacji, które wzięły udział w konsultacjach	-

Opis realizowanych działań:

- Organizacja (43) wydarzeń/uroczystości o zasięgu sołectkim i gminnym, związanych z ważnymi rocznicami oraz lokalnymi tradycjami i zwyczajami, sprzyjających budowaniu tożsamości i poczucia przynależności do wspólnoty m.in. obchody Święta Konstytucji 3 Maja, Święta Flagi, Święta Niepodległości, Spotkania z Poezją, obchody rocznicy urodzin Jana Pawła II, organizacja Dożynek Gminnych, uroczystości 103. rocznicy Plebiscytu na Warmii i Mazurach w Złotowie, VI Regionalny Przegląd Piosenki Biesiadnej, Jubileusz 65-lecia KGW w Kazanicach, wydarzenie „Wiosna z KGW” i „Akcja-kreacja w KGW”, Pikniki Rodzinne, Gminny Sejmik Przyrodniczy, Wieczornice, Koncerty kolęd, Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, obchody Jubileuszy OSP i inne.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych. Umowy z 4 organizacjami:

- Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną Koło w Ostródzie, ul. Grunwaldzka 19A, 14-100 Ostróda,

-Gminnym Zrzeszeniem Ludowe Zespoły Sportowe w Lubawie, Fijewo 73, 14-260 Lubawa,

-Stowarzyszeniem „Przystań”, ul. Skłodowskiej-Curie 23C, 14-200 Ława,

-Stowarzyszenie na Rzecz ośrodka Aktywności w Lubawie, ul. Kupnera 18, 14-260 Lubawa.

* W ramach zadań zleconych zorganizowano 37 przedsięwzięć, w których udział wzięło ponad 10.000 osób (dane ze Sprawozdania z realizacji programu współpracy Gminy Lubawa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za rok 2023).

- Działania z zakresu organizowania społeczności lokalnej realizowane przez OPS Gminy Lubawa poprzez wspieranie działalności klubów seniora i kół gospodyń wiejskich (3 Kluby/48 osób, 14 KGW/363 osoby).
- Wspieranie działalności jednostek OSP (17 jednostek).
- Wspieranie funkcjonowania Rady Seniorów Gminy Lubawa, w tym przeprowadzenie wyborów członków Rady Seniorów Gminy Lubawa III kadencji.
- Organizowanie (10) warsztatów/inicjatyw pobudzających świadomość mieszkańców w sferze:
  - profilaktyki zdrowotnej – zajęcia dla seniorów „Zdrowy kręgosłup” (3), pokazy udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej podczas pikników rodzinnych (3), warsztat edukacyjno – kulinarny w Rumienicy w ramach działań towarzyszących współpracy OPS Gminy Lubawa z Bankiem Żywności w Olsztynie;
  - ochrony środowiska – Gminny Sejmik Przyrodniczy w SP Złotowo, utworzenie Eko-Pracowni” w SP Złotowo;

- wiedzy ekonomicznej, prawnej i obywatelskiej – spotkanie przedstawicielek Kół Gospodyń Wiejskich w Samplawie (KGW z 4 powiatów).
- Przeprowadzenie konsultacji społecznych za pośrednictwem Portalu Partycypacji Społecznej 1 dokumentu – Programu współpracy Gminy Lubawa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024.

Priorytet 6. Rozwój gminnego systemu polityki społecznej

Cel strategiczny: 6. Zwiększenie efektywności działania podmiotów lokalnych zaangażowanych w diagnozowanie i rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Cele operacyjne:

6.1.	Rozwój kompetencji kadr instytucji i organizacji zaangażowanych we wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawa na lata 2021-2027.
6.2.	Kreowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie lokalnej polityki społecznej.
6.3.	Wspieranie rozwiązań usprawniających pracę i zarządzanie w jednostkach świadczących pomoc i wsparcie.

Nazwa wskaźnika		2023
1.	Liczba przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii (pracowników, wolontariuszy i in.), którzy: - wzięli udział w szkoleniach, kursach, warsztatach, konferencjach i innych formach edukacji - korzystali z doradztwa w zakresie metodyki, superwizji i/lub pomocy psychologicznej	19 7
2.	Liczba spotkań bezpośrednich i innych form współpracy podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii, organizowanych w celu wymiany informacji, monitoringu postępów, oceny oraz wypracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej	4
3.	Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację, monitoring oraz ocenę stopnia realizacji Strategii	14
4.	Liczba podmiotów stosujących nowe metody pracy, w tym w szczególności komunikację oraz zarządzanie online	-
5.	Liczba opublikowanych informacji, artykułów na temat gminnej polityki społecznej	4

Opis realizowanych działań:

- Udział osób zaangażowanych w realizację Strategii w szkoleniach (19 osób w tym pracownicy OPS Gminy Lubawa i wychowawcy PWD).
- Wspieranie kadry OPS Gminy Lubawa wdrażającej założenia Strategii – w zakresie superwizji pracy socjalnej (7 osób).

- Członkowie Zespołu ds. wdrażania i monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021 – 2027 spotkali się w 2023 roku czterokrotnie w celu sporządzenia Raportu z realizacji Strategii za 2022 rok.
- Tworzenie grup roboczych składających się z przedstawicieli różnych instytucji (szkoły, OPS, policja, rady sołeckie, GKRPA) w obszarze przeciwdziałania dysfunkcjom społecznym.
- Wydanie 4 numerów Biuletynu Gmina Lubawa opisujących działania na terenie gminy, również w sferze społecznej.

4. Wyniki śródkresowej ewaluacji Strategii

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w czerwcu 2024r. i wzięło w nim udział 39 respondentów. Ankieta przygotowana została w wersji online, a do jej wypełnienia zostali zaproszeni przedstawiciele instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację Strategii, a także mieszkańcy.

Respondenci badania ankietowego według wieku (n=39)

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
do 29 lat	6	15,4
30 – 44 lata	19	48,7
45 – 59 lat	9	23,1
60 i więcej lat	5	12,8

Źródło: badanie ankietowe

Prawie połowę osób, które wzięły udział w badaniu stanowiły osoby w wieku 30-44 lat, nie zabrakło jednak osób reprezentujących inne grupy wiekowe. Wśród respondentów aż 69,2% (27 osób) stanowiły kobiety. Natomiast jeśli chodzi o wykształcenie ankietowanych to przeważało wykształcenie wyższe (19 osób; 48,7%).

Wszyscy uczestnicy badania (39 osób; 100%) zadeklarowali, że zapoznawali się ze „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021 – 2027”.

Respondenci zostali poproszeni o ocenę aktualności celów Strategii na skali od 0 do 5, gdzie 0 oznaczało nieaktualny, a 5 – bardzo aktualny. Ich odpowiedzi wskazują na aktualność zaplanowanych do realizacji celów.

Czy uważa Pan/i, że wskazane poniżej cele Strategii są nadal aktualne?

Wyszczególnienie	0 – nieaktualny	1	2	3	4	5- bardzo aktualny
Wspieranie mieszkańców w nabywaniu i pomnażaniu kompetencji społecznych i zawodowych, sprzyjających prowadzeniu aktywnego, produktywnego życia	-	-	2,6%	-	25,6%	71,8%
Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi, w tym w szczególności rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego	-	-	-	2,6%	23,1%	74,3%
Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych oraz rodzin sprawujących opiekę nad osobą zależną (o ograniczonej sprawności i samodzielności)	-	-	2,6%	2,6%	17,9%	76,9%
Minimalizowanie skali oraz negatywnych skutków dysfunkcji społecznych, zwłaszcza uzależnień od substancji psychoaktywnych i przemocy w rodzinie	-	-	-	2,6%	23,1%	74%

Zwiększenie aktywności i integracji lokalnej społeczności wokół działań na rzecz dobra wspólnego	2,6%	-	-	-	23,1%	74,3%
Zwiększenie efektywności działania podmiotów lokalnych zaangażowanych w diagnozowanie i rozwiązywanie problemów społecznych w gminie	2,6%	-	-	-	23,1%	74,3%

Źródło: badanie ankietowe

Wszystkie cele strategiczne zostały ocenione jako „bardzo aktualne”. Jako najbardziej aktualny został oceniony cel: *Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnością, przewlekłe chorych oraz rodzin sprawujących opiekę nad osobą zależną (o ograniczonej sprawności i samodzielności)*. Dwa cele tj. *Zwiększenie aktywności i integracji lokalnej społeczności wokół działań na rzecz dobra wspólnego* i *Zwiększenie efektywności działania podmiotów lokalnych zaangażowanych w diagnozowanie i rozwiązywanie problemów społecznych w gminie* zostały uznane za „nieaktualne” zaledwie przez 1 osobę (2,6% respondentów).

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny ankietowanych w zakresie stopnia realizacji celów operacyjnych w latach 2021 - 2023. Każdy cel oceniany był na skali od 0 do 4, gdzie 0 oznaczało, że cel nie był realizowany, 1 – cel był realizowany w małym stopniu, 2 – cel był realizowany w średnim stopniu, 3 – cel był realizowany w dużym stopniu, a 4 – cel był realizowany w bardzo dużym stopniu. Respondenci mieli również możliwość zaznaczenia odpowiedzi „Nie wiem/trudno określić”.

Jedynie 1 osoba zaznaczyła odpowiedź, że cel nie był realizowany i dotyczyło to celu: *Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych ułatwiających aktywizację oraz integrację osób starszych i osób z niepełnosprawnościami*. Pozostałe cele uzyskały największy odsetek odpowiedzi oceniających realizację „w dużym stopniu”, „w średnim stopniu” i „w bardzo dużym stopniu”.

Poniżej wymienione zostały cele, które uzyskały największe odsetki odpowiedzi respondentów w ramach danej oceny.

2 – cel był realizowany w średnim stopniu

- Wdrażanie instrumentów i usług rynku pracy oraz programów reintegracji społeczno-zawodowej (23,1%),
- Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych sprzyjających inkluzji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (20,5%),
- Zwiększenie dostępności różnorodnych usług społecznych świadczonych na rzecz rodzin z dziećmi (bez względu na ich status materialny) (23,1%),
- Rozbudowa lokalnego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających problemów w codziennym funkcjonowaniu (20,5%)
- Zapewnienie warunków do aktywizacji i integracji rodzin oraz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży (18%),
- Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych ułatwiających aktywizację oraz integrację osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (23,1%),
- Zapewnianie dostępu osób o ograniczonej samodzielności i ich rodzin do wysokiej jakości opieki oraz wsparcia w różnych aspektach funkcjonowania (23,1%),

- Rozwój środowiskowych form pomocy osobom przewlekle chorym i niepełnosprawnym, sprzyjających jak najdłuższemu ich pozostawaniu w miejscu zamieszkania (25,6%),
- Wzmacnianie świadomości społecznej, tożsamości lokalnej oraz gotowości mieszkańców do działania na rzecz Gminy Lubawa – Małej Ojczyzny (20,5%),
- Kreowanie warunków do rozwoju partycypacji obywatelskiej, szczególnie młodzieży oraz osób starszych (25,6%),
- Kreowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie lokalnej polityki społecznej (23,1%).

3 – cel był realizowany w dużym stopniu

- Wdrażanie instrumentów i usług rynku pracy oraz programów reintegracji społeczno-zawodowej (51,3%),
- Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym dostępu do podstawowych dóbr i usług społecznych (51,3%),
- Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych sprzyjających inkluzji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (56,4%),
- Zwiększenie dostępności różnorodnych usług społecznych świadczonych na rzecz rodzin z dziećmi (bez względu na ich status materialny) (51,3%),
- Rozbudowa lokalnego systemu wsparcia dla rodzin doświadczających problemów w codziennym funkcjonowaniu (53,8%)
- Zapewnienie warunków do aktywizacji i integracji rodzin oraz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży (64,1%),
- Kreowanie warunków instytucjonalnych i społecznych ułatwiających aktywizację oraz integrację osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (51,3%),
- Zapewnianie dostępu osób o ograniczonej samodzielności i ich rodzin do wysokiej jakości opieki oraz wsparcia w różnych aspektach funkcjonowania (56,4%),
- Rozwój środowiskowych form pomocy osobom przewlekle chorym i niepełnosprawnym, sprzyjających jak najdłuższemu ich pozostawaniu w miejscu zamieszkania (51,3%),
- Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych, prewencyjnych i terapeutycznych w obszarze dysfunkcji społecznych (51,3%),
- Zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym dysfunkcji lub nimi zagrożonym dostępu do bezpośredniego, specjalistycznego wsparcia (48,7%),
- Kreowanie lokalnych zasad polityki społecznej służących lepszej diagnostyce i przeciwdziałaniu aktualnym i nowym rodzajom uzależnień (53,8%),
- Wzmacnianie świadomości społecznej, tożsamości lokalnej oraz gotowości mieszkańców do działania na rzecz Gminy Lubawa – Małej Ojczyzny (46,2%),
- Inicjowanie oraz wspieranie aktywności liderów, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych w różnych sferach życia społecznego (46,2%),
- Kreowanie warunków do rozwoju partycypacji obywatelskiej, szczególnie młodzieży oraz osób starszych (38,5%),
- Rozwój kompetencji kadr instytucji i organizacji zaangażowanych we wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawa na lata 2021-2027 (46,1%),

- Kreowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie lokalnej polityki społecznej (51,3%).
- Wspieranie rozwiązań usprawniających pracę i zarządzanie w jednostkach świadczących pomoc i wsparcie (46,1%).

4 – cel był realizowany w bardzo dużym stopniu

- Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym dostępu do podstawowych dóbr i usług społecznych (23,1%),
- Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych, prewencyjnych i terapeutycznych w obszarze dysfunkcji społecznych (25,6%),
- Zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym dysfunkcji lub nimi zagrożonym dostępu do bezpośredniego, specjalistycznego wsparcia (25,6%),
- Inicjowanie oraz wspieranie aktywności liderów, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych w różnych sferach życia społecznego (17,9%).

Największy odsetek odpowiedzi „Nie wiem/trudno określić” wystąpił w przypadku następujących celów operacyjnych:

- Rozwój kompetencji kadr instytucji i organizacji zaangażowanych we wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawa na lata 2021-2027 (20,5%),
- Wspieranie rozwiązań usprawniających pracę i zarządzanie w jednostkach świadczących pomoc i wsparcie (20,5%).
- Wzmacnianie świadomości społecznej, tożsamości lokalnej oraz gotowości mieszkańców do działania na rzecz Gminy Lubawa – Małej Ojczyzny (15,4%),
- Inicjowanie oraz wspieranie aktywności liderów, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych w różnych sferach życia społecznego (15,4%).

Respondenci zostali poproszeni również o określenie, które przedsięwzięcia/projekty/działania społeczne realizowane w latach 2021 – 2023 na terenie gminy Lubawa są ich zdaniem najbardziej istotne/mogą stanowić przykład dobrych praktyk. Wśród odpowiedzi wymieniono w szczególności następujące:

- prowadzenie Klubów "Senior+",
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
- wspieranie działalności Kół Gospodyń Wiejskich,
- realizacja działań w ramach programów Opieka wytchnieniowa i AONN,
- dobra dostępność do specjalistów – psychologa,
- działalność punktu pomocy rodzinie,
- integracja społeczności lokalnej,
- działania dla dzieci i seniorów,
- działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej,
- organizacja festynów,
- rozwój grup młodzieży i seniorów,
- zapewnianie zajęć pozalekcyjnych w szkołach,

- zajęcia dla dzieci w wakacje w świetlicy wiejskiej,
- opaski bezpieczeństwa,
- asystent rodziny i pomoc rodzinom z dysfunkcjami,
- dostęp do porad prawnych,
- współpraca między OPS, szkołami, KGW i OSP.

Zapytano również, które przedsięwzięcia/kierunki działań społecznych planowane w Strategii były zdaniem respondentów pomijane/realizowane w latach 2021 – 2023 w zbyt małym stopniu. Wskazano następujące działania:

- działania z zakresu poprawy zdrowia mieszkańców,
- działania zmierzające do powołania Młodzieżowej Rady Gminy,
- brak spotkań, rozmów ze społecznością lokalną aby lepiej poznać trudności z jakimi się borykają,
- działania na rzecz młodzieży powyżej 16 roku życia,
- nauka życia i funkcjonowania społecznego, wychowawczego rodzin dysfunkcyjnych,
- działania dla niepełnosprawnych,
- słabe warunki powrotu do pracy matek ze względu na brak form opieki dla dzieci do lat 3,
- działania z zakresu kreowania możliwości partycypacji mieszkańców na decyzje dotyczące sołectwa, gminy,
- współpraca między instytucjami z miasta i gminy dla wspólnego dobra mieszkańców,
- akcje profilaktyczne zdrowotne dla dzieci i dorosłych, szczepienia, darmowe badania,
- dostępność do usług społecznych bez względu na status materialny- nie ma zbyt dużej oferty dla osób spoza pomocy społecznej,
- partycypacja mieszkańców, poza zebraniem wiejskimi.

5. Podsumowanie raportu: wnioski i rekomendacje

Podsumowując analizowane w Raporcie dane zastane oraz przeprowadzone badanie ankietowe, można z całą pewnością wskazać, zgodność celów Strategii z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej. Obejmują one obszary życia społecznego nadal ważne i aktualne dla mieszkańców gminy Lubawa. Respondenci badania ankietowego bardzo wysoko ocenili aktualność celów strategicznych oraz stopień realizacji celów operacyjnych.

WNIOSKI

Cele i działania Strategii, w świetle przeprowadzonego badania, są w mniejszym lub większym stopniu sukcesywnie realizowane. Uczestnicy badania ankietowego potrafili wskazać szereg działań/inicjatyw, które ich zdaniem mogą stanowić przykłady dobrych praktyk i warte są dalszego kontynuowania. Wskazywali oni na skutecznie i efektywne działania, które realizują większość priorytetów Strategii. Respondenci zwrócili również uwagę na działania, które realizowane są w zbyt małym stopniu. Opinie badanych osób pokrywają się z danymi pozyskanymi w wyniku analizy danych zastanych. Wskazana jest kontynuacja i intensyfikacja działań, a także podejmowanie działań dotąd nierealizowanych lub realizowanych w węższym zakresie w kolejnych latach obowiązywania Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021-2027.

REKOMENDACJE

W ramach poszczególnych Priorytetów rekomenduje się podejmowanie następujących kierunków działań:

Priorytet 1. Wzmacnianie zaradności i aktywności mieszkańców

- Realizowanie działań sprzyjających aktywizacji zawodowej mieszkańców, zwłaszcza wspieranie usług opieki nad dziećmi do lat 3, ułatwiające rodzicom powrót lub wejście na rynek pracy.
- Promocja elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy jako elementu ułatwiającego godzenie obowiązków zawodowych z pełnieniem ról rodzinnych.
- Wspieranie powstawania i rozwoju różnych form mieszkalnictwa wspomaganego (np. mieszkania treningowe, rówieśnicze, terapeutyczne) jako szansy na integrację i wsparcie w prowadzeniu samodzielnego życia przez osoby znajdujących się w kryzysie, os. z niepełnosprawnością, ubogie, samotne.

Priorytet 2. Wspieranie rodzin z dziećmi w wypełnianiu podstawowych funkcji

- Inicjowanie i organizowanie różnorodnych form edukacji dotyczących rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, świadomego rodzicielstwa, rozpoznawania, kontrolowania i wyrażania uczuć, umiejętnego stosowania nagród i kar itp.
- Organizacji zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży.
- Upowszechnianie innych metod i narzędzi pracy z rodzinami w wymiarze indywidualnym (z poszczególnymi członkami rodziny) oraz grupowym, m.in. terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, coachingu rodzinnego oraz mediacji.

- Promocja i realizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie dbania o zdrowie dziecka, w tym m.in. badań profilaktycznych, szczepień ochronnych, odżywiania, profilaktyki stomatologicznej, zapobiegania wadom postawy.

Priorytet 3. Włączenie społeczne osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych i ich rodzin

- Dalszy rozwój sieci oraz oferty działań w ramach Klubów „Senior+”, Klubów Seniora, Kół Gospodyń Wiejskich i innych miejsc świadczenia usług z zakresu aktywizacji społecznej, edukacyjnej, kulturalnej, zdrowotnej, sportowo-rekreacyjnej i turystycznej osób starszych.
- Rozwój wolontariatu (w tym międzypokoleniowego) oraz pomocy sąsiedzkiej na rzecz osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych i przewlekle chorych, w tym zwłaszcza samotnych i ubogich.
- Realizacja programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, promujących zdrowe starzenie się oraz zdrowie psychiczne, w tym wczesne wykrywanie chorób (w szczególności tzw. chorób cywilizacyjnych).
- Działania na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej, w tym poprzez likwidację barier architektonicznych, funkcjonalnych, transportowych, w komunikowaniu się, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby dostępu osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych, słabowidzących, głuchych, głuchoniemych do gminnych instytucji publicznych.

Priorytet 4. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym i zmniejszanie ich skali

- Dalsza realizacja w szkołach podstawowych i innych instytucjach gminnych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, uzależnień i innych zachowań ryzykownych, obejmujących m.in. warsztaty, pogadanki, zajęcia sportowe, koła zainteresowań i inne umożliwiające pozytywne spędzanie czasu wolnego.
- Upowszechnianie informacji z wykorzystaniem mediów, materiałów drukowanych, poradnictwa świadczonego przez pracowników socjalnych oraz bezpośrednich spotkań mieszkańców ze specjalistami na temat możliwości uzyskania skutecznej pomocy przez osoby i rodziny doświadczające uzależnień bądź przemocy.
- Kontynuowanie działania Punktu Pomocy Rodzinie dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Kontynuowanie działań realizowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Budowanie partnerskiej współpracy oraz wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych ukierunkowanej na zwiększanie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

Priorytet 5. Budowanie świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej

- Wsparcie dalszego funkcjonowania i rozwoju Rady Seniorów Gminy Lubawa oraz innych form partycypacji obywatelskiej osób starszych.

- Działania z zakresu organizowania społeczności lokalnej poprzez środowiskową pracę socjalną, animację społeczną, wspieranie grup nieformalnych oraz zorganizowanych form aktywności mieszkańców (np. klubów seniora, kół gospodyń wiejskich).
- Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Prowadzenie konsultacji z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi w sposób stwarzający warunki do powszechnego uczestnictwa osób fizycznych i organizacji.

Priorytet 6. Rozwój gminnego systemu polityki społecznej

- Zwiększenie udziału osób zaangażowanych w realizację Strategii w szkoleniach, kursach, warsztatach, seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji w obszarach związanych ze Strategią.
- Dalsze wspieranie kadry specjalistów zajmujących się m.in. pracą z rodzinami wielo-problemowymi, uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz interwencją kryzysową w postaci doradztwa w zakresie metodyki pracy, superwizji i/lub pomocy psychologicznej.
- Przeprowadzanie diagnoz, analiz i ekspertyz dotyczących problemów społecznych w środowisku domowym, szkolnym, w przestrzeni publicznej z uwzględnieniem wcześniej rozpoznanych oraz nowych pojawiających się zagrożeń i wyzwań.
- Tworzenie partnerstw lokalnych oraz platform współpracy i wymiany informacji z udziałem przedstawicieli instytucji gminnych i powiatowych oraz organizacji pozarządowych w obszarach strategicznych dla rozwoju społecznego.

Fijewo, 18.06.2024r.

Opracowanie

Zespół ds. wdrażania i monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa na lata 2021 – 2027, w składzie:

1. Agnieszka Miesikowska – kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa.
2. Monika Empel – inspektor/kierownik Klubu Senior+, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa.
3. Brygida Jęczewska – starszy specjalista pracy socjalnej, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa/ przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Anna Krajewska – starszy specjalista pracy socjalnej, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa/ z-ca przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Dariusz Kowalczyk – pośrednik pracy, Powiatowy Urząd Pracy w Iławie.
6. Ewa Renkel - Bucha – pedagog, Szkoła Podstawowa w Rożentalu.
7. Łukasz Berent – Przewodniczący Gminnego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych w Lubawie.